

Sigade Aafrika katk Euroopas ja Eestis novembris 2020

Arvo Viltrop
professor
Eesti Maaülikool

EPKK Sealihakonverents 2020

Euroopa Maaelu Arengu
Põllumajandusfond:
Euroopa investeeringud
maapiirkondadesse

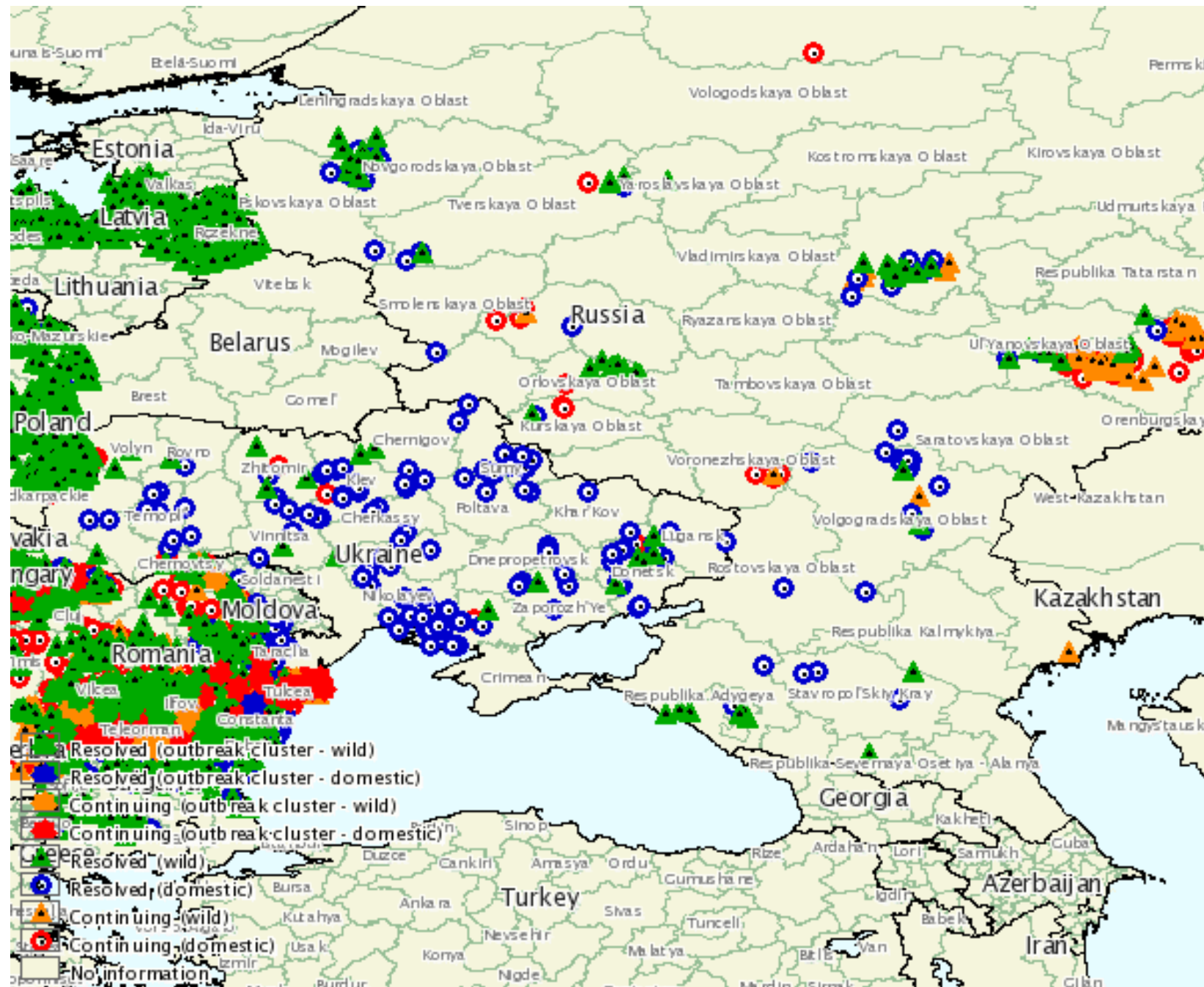
Teemad

- Peamised arengud aastast 2018 Euroopas ja Eestis
- Puhangust Raplamaal
- Epideemia taganttõukajad ja levikuteed Euroopas
- Kokkuvõte ja tulevikuperspektiiv

Olukord Ida-Euroopas

SAK kodu- ja metssigadel
1.01.2019 – 30. nov 2020 Ida-
Euroopa maades (OIE WAHIS,
2020)

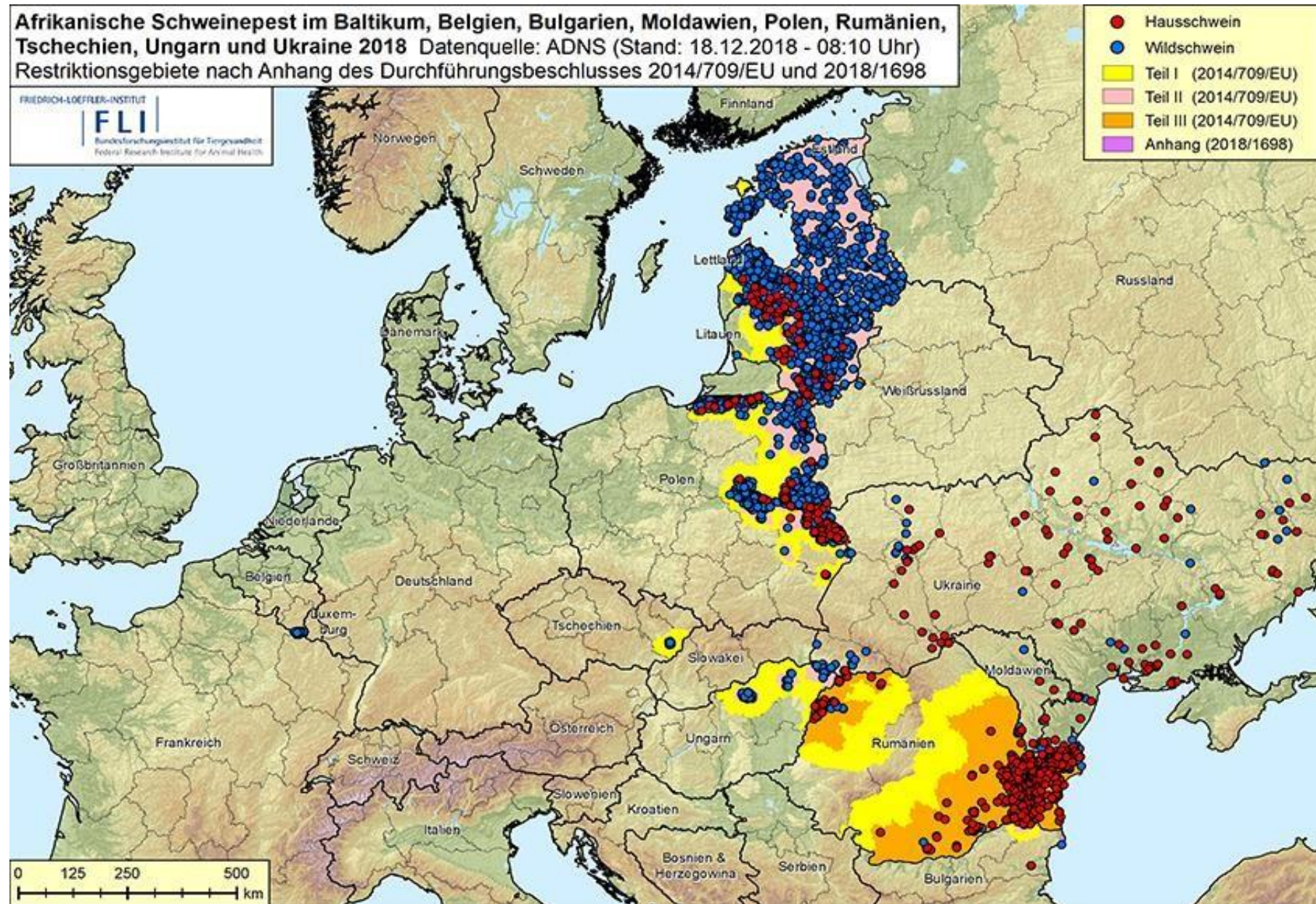
Gruusia ja Armeenia?
Valgevene?

Epidemioloogiline olukord EL-is Detsember 2018

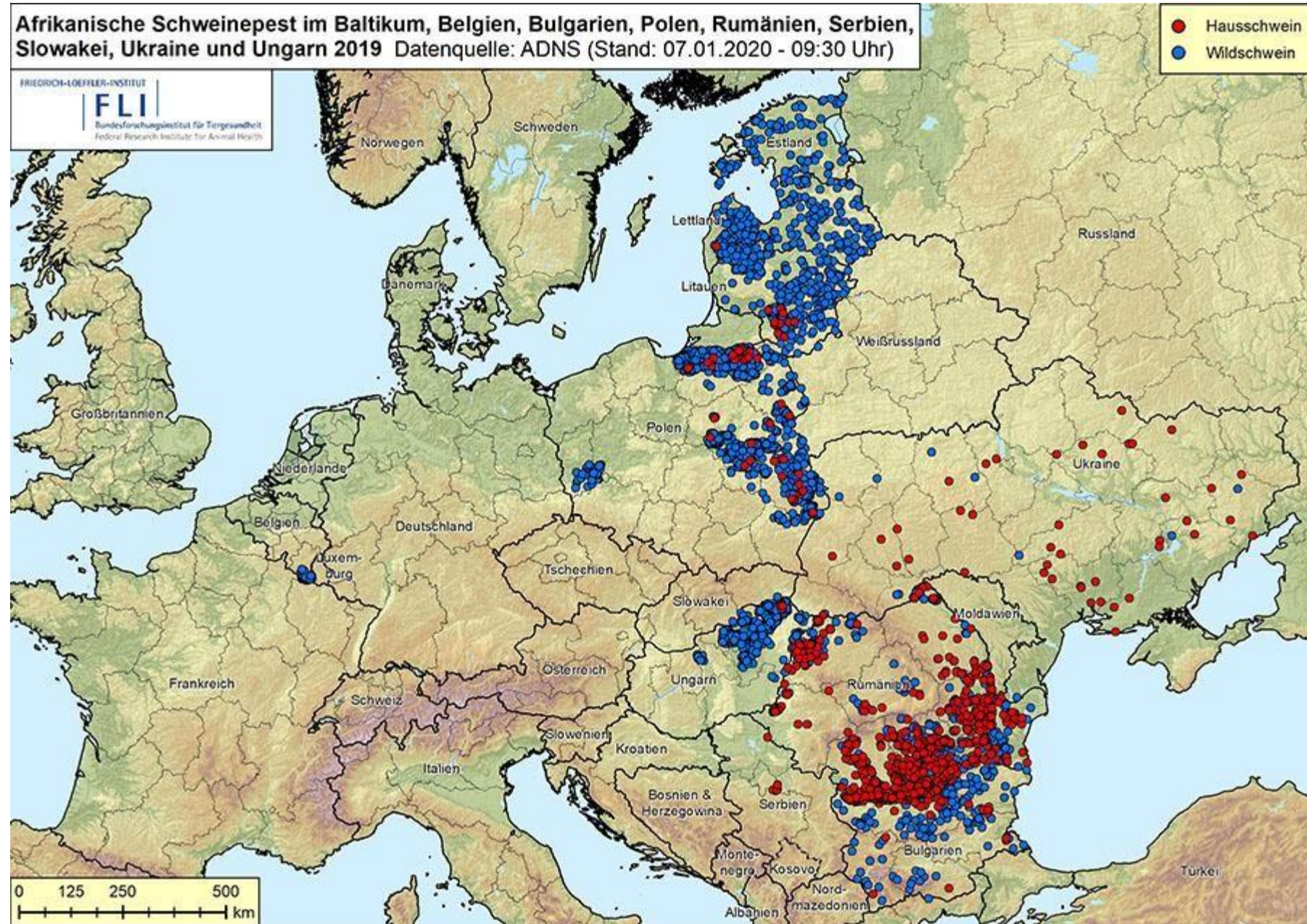
- 10 liikmesriiki tabandunud
[sh. Sardinia (Itaalia)]

- Uued riigid 2018:
 - Ungari
 - Bulgaaria
 - Belgia
- Levik kauge vahemaa
taha inimese vahendusel

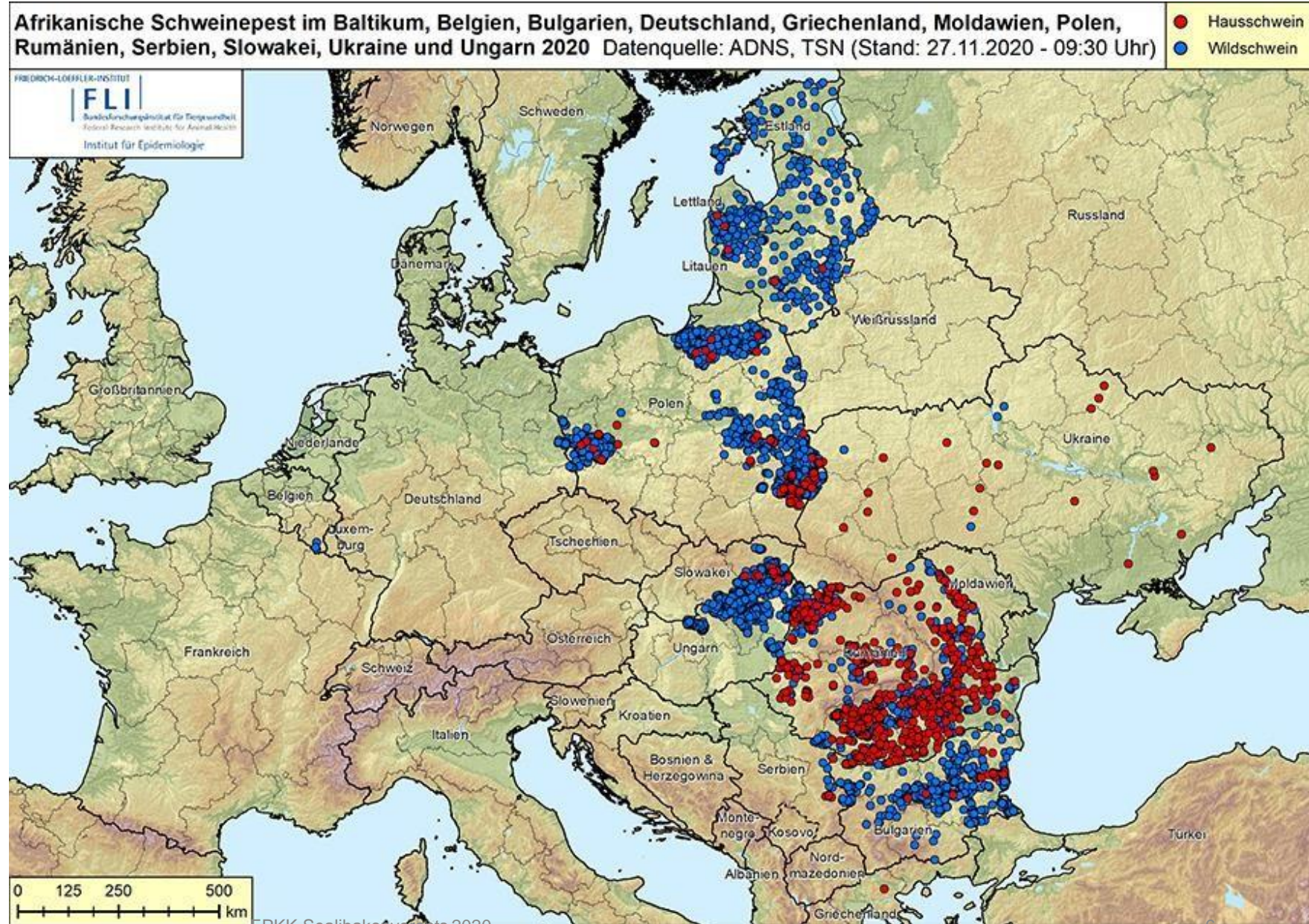
Epidemioloogiline olukord Detsember 2019

- 10 liikmesriiki tabandunud
- Tšehhi ametlikult SAKi- vaba
- Uued riigid:
 - **Slovakia**
 - Levik metssigade vahendusel Ungarist
 - **Serbia (non-EU)**
 - Levik kauge vahemaa taha inimese vahendusel
- Laiaulatuslik levik **Rumeenias** kodusigade hulgas
- Kiire levik **Bulgaaria** metsseapopulatsioonis
- Uus kolle **Lääne-Poolas**
- Belgia ja Eesti kodusigade SAKi-vabasuse deklaratsioon OIE-le

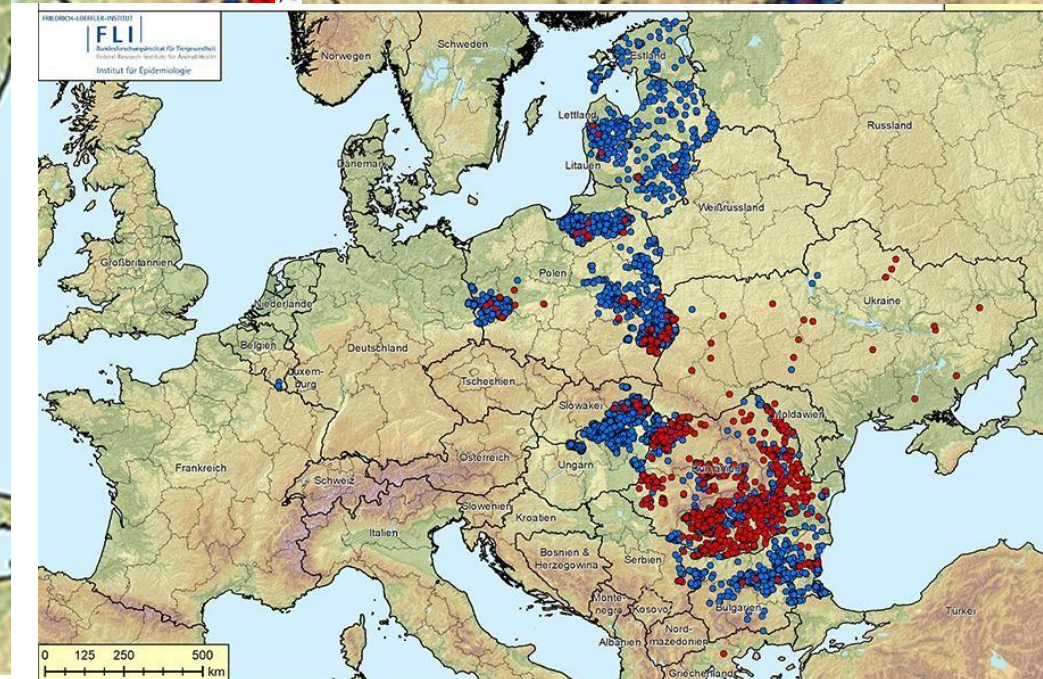
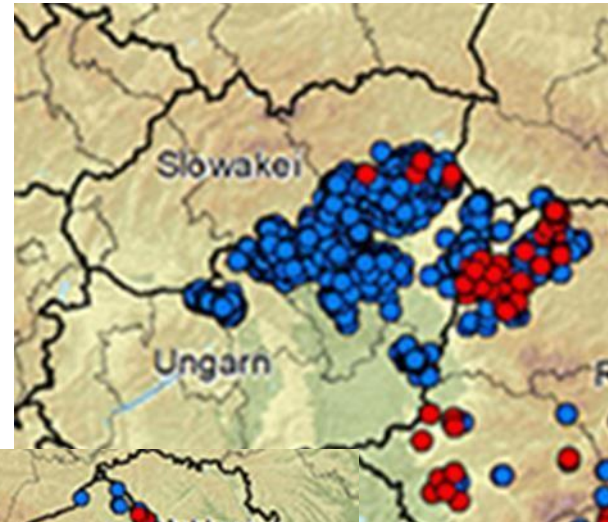
Epidemioloogiline olukord EL-is Nov 2020

- 10 liikmesriiki tabandunud
- Uued riigid:
 - **Kreeka**
 - Levik kauge vahemaa
taha inimese
vahendusel
 - **Saksamaa**
 - Levik metssigade
vahendusel Poolast
- **Belgia ja Kreeka**
tunnistatud ametlikult
SAKi vabaks

Epidemioloogiline olukord EL-is Nov 2020

- 10 liikmesriiki tabandunud
- Uued riigid:
 - **Kreeka**
 - Levik kauge vahemaa
taha inimese
vahendusel
 - **Saksamaa**
 - Levik metssigade
vahendusel Poolast
- **Belgia ja Kreeka**
tunnistatud ametlikult
SAKi vabaks

Epidemioloogiline olukord EL-is

- **Belgia**

- Sept 2018 – sept/okt 2019
 - Nakatunud ala ~600 km²
- Edukas taudi likvideerimine
 - tarastamine (300 km tarasid)
 - korjuste eemaldamine
 - inimtegevuse piiramine
 - metsseapopulatsiooni kõrvaldamine
- 2020 Märts: viimane PCR positiivne leid: metssea luud
- 2020 November: ametlikult vaba

Juhud 13 September 2018 to 31 October 2019
(EFSA Journal 2020;18(1):5996)

Epidemioloogiline olukord EL-is

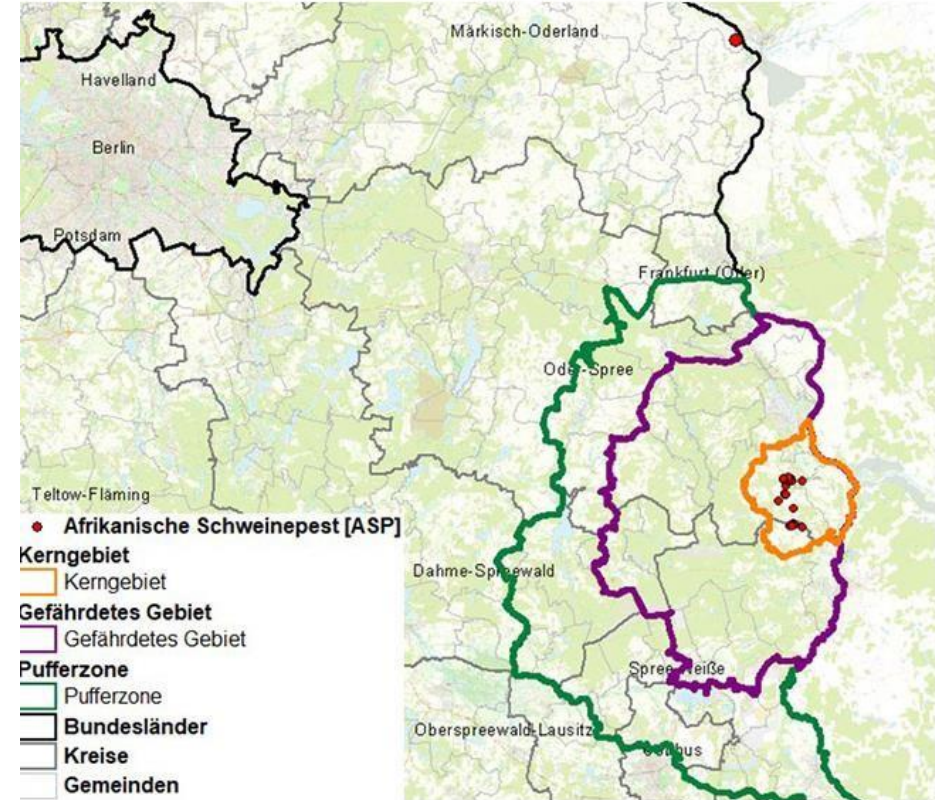
- **Belgia**

- Sept 2018 – sept/okt 2019
 - Nakatunud ala ~600 km²
- Edukas taudi likvideerimine
 - tarastamine
 - korjuste eemaldamine
 - inimtegevuse piiramine
 - metsseapopulatsiooni kõrvaldamine
- 2020 Märts: viimane PCR positiivne leid: metssea luud
- 2020 November: ametlikult vaba

Olukord Saksamaal

- **Esimene juht: 10. sept 2020**
 - Brandenburgi liidumaa
- Tõrje – Tšehhi/Belgia strateegia
 - 3 tsooni
 - tuumikala
 - järelevalve tsoon
 - puhvertsoon
 - Tarastamine – tuumikala + järelevalvetsoon
 - Tuumikalal ja järelvalvetsoonis küttimise keeld
 - Puhvertsoonis metsseapopulatsiooni likvideerimine

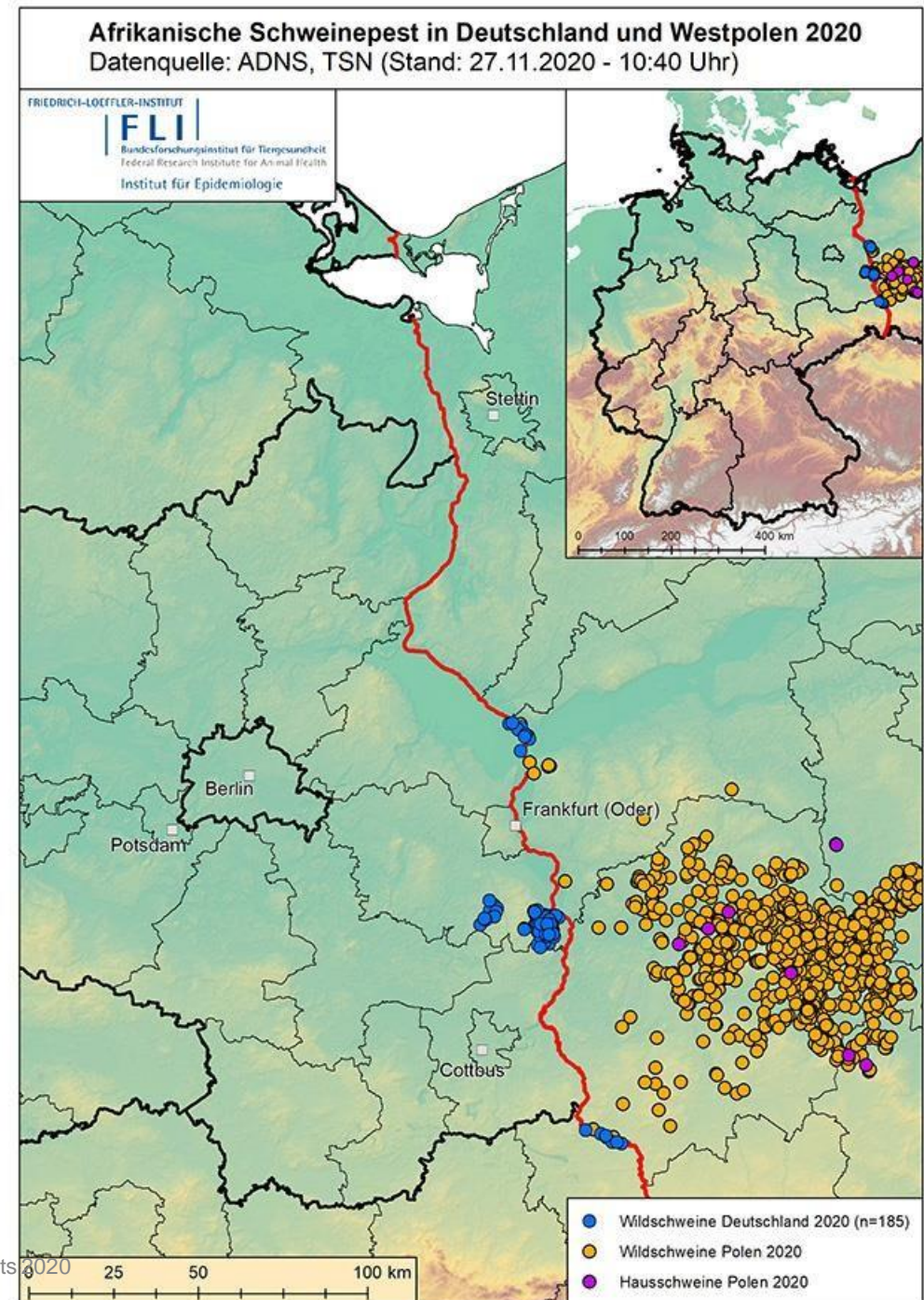

Olukord Saksamaal

- **Esimene juht: 10. sept 2020**
 - Brandenburgi liidumaa
- Täna neli kollet:
 - Kolm Brandenburgi liidumaal
 - Üks Saksimaa liidumaal
- Kokku tuvastatud 188 juhtu
- Nakkussurve Poolast
- „Hüpped“

01.12.2020

EPKK Sealihakonverents 2020

Epidemioloogiline olukord Baltimaades

– Eesti:

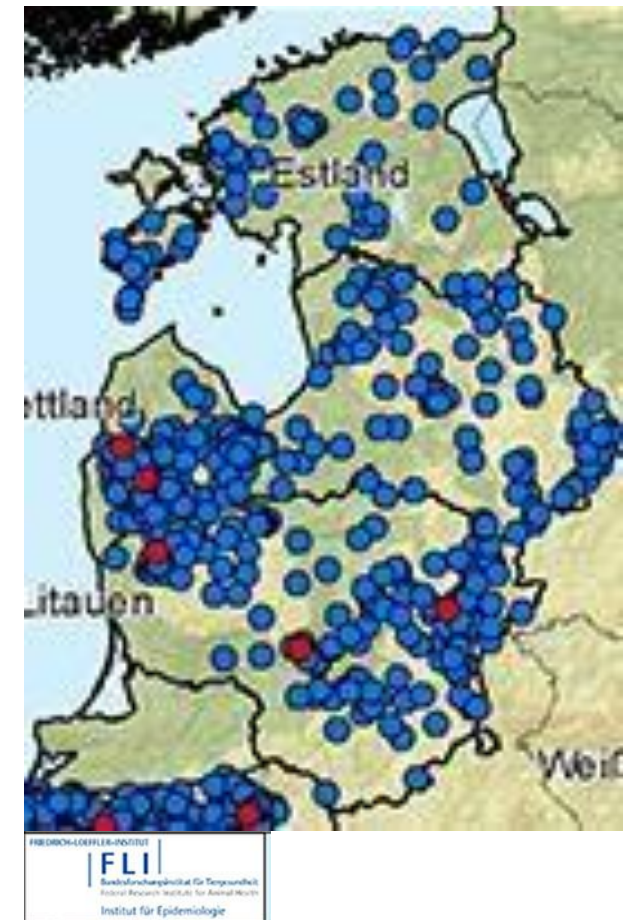
- Viimane puhang kodusigade hulgas: september 2017
- Viimane viiruspositiivne metssiga: veebruar 2019 (Läänemaal)
 - **2020 august uus puhang Raplamaal metssigade hulgas**

– Lätis:

- viiruspositiivsed metssead vaid lääneosas
- samas piirkonnas üksikud puhangud kodusigade hulgas

– Leedu:

- Levik metssigade hulgas jätkumas peamiselt läänes, kuid ka mujal
- Üksikud puhangud koduseakarjades üle riigi

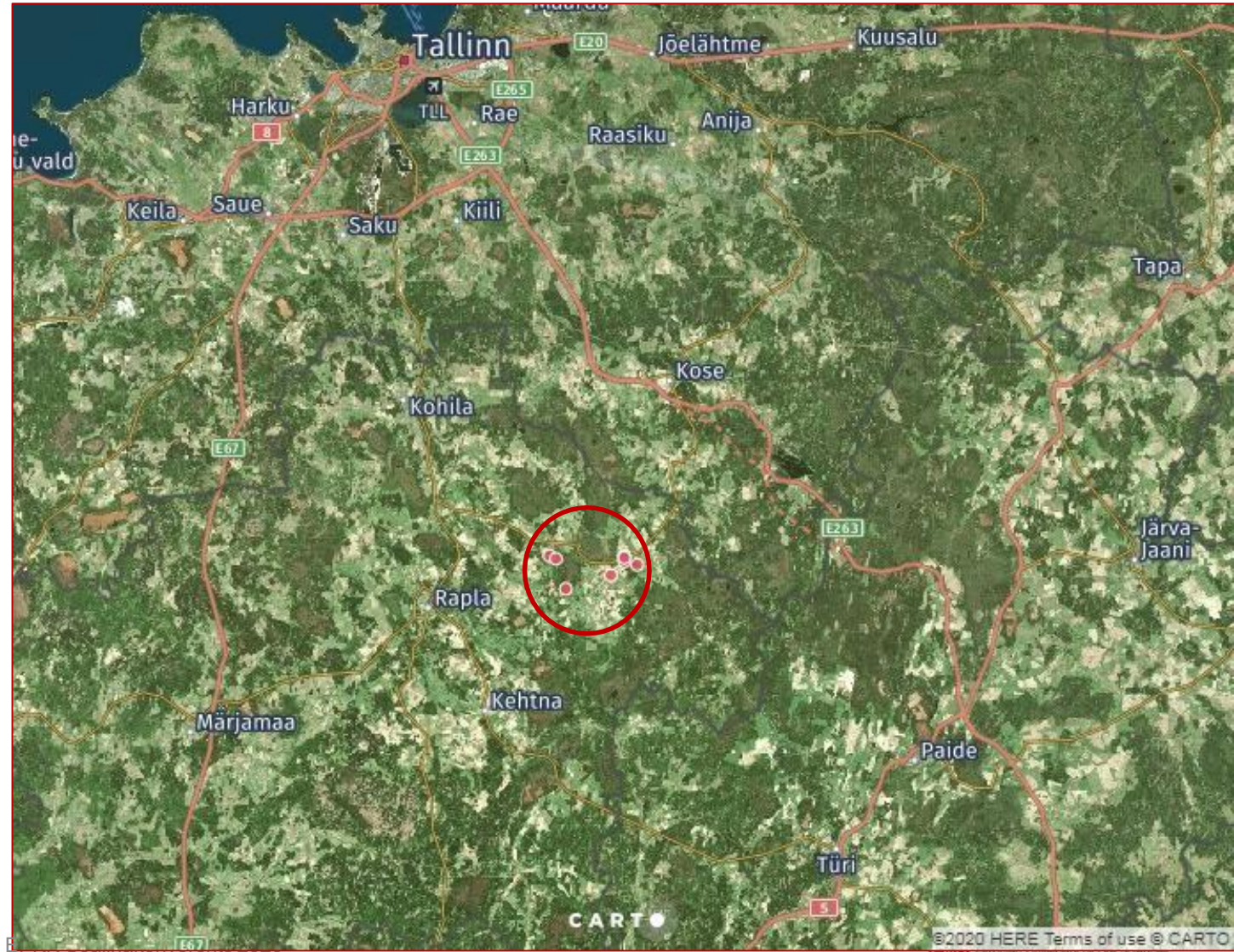
Olukord Eestis

- 2020. aastal
 - kuni 25. augustini ainult seroposiivsed metssead
 - kõik vanemad kui üks aasta
 - 30. oktoobrini kaks maakonda ühegi positiivse leiuta:
 - Valga, Põlva

Olukord Eestis

- 25. augustil Raplamaal surnud metssiga maantee äärest **PCR positiivne**
 - 1. sept – 30. nov:
 - 13 PCR positiivset (neist 2 kütitud)
 - 2 kütitud antikeha positiivset
 - Kõik 3 km raadiuses

Olukord Eestis

- Raplamaa puhangu põhjuse hüpoteesid:
 - Viiruse säilimine keskkonnas?
 - Viiruse avastamata ringlus metssigade seas?
 - Inimese poolt sisse toodud?
 - Viiruskandja metssiga?

SAKi epideemia taganttõukajad Euroopas

- Nakkuse jõudmine uutesse riikidesse ja piirkondadesse

Aasta	Riik/piirkond	Nakatunute kategooria	Ülekandumise vahemaa
2018	Ungari	metssead	kaug
	Bulgaaria	kodusead väikemajapidamises	kaug
	Belgia	metssead	kaug
2019	Slovakia	kodusead väikemajapidamises	lähi
	Serbia	kodusead väikemajapidamises	kaug
	Lääne-Poola	metssead	kaug
2020	Kreeka	kodusead väikemajapidamises	kaug
	Saksamaa	metssead	lähi

SAKi epideemia taganttõukajad Euroopas

- **Peamine viiruse ülekandumise moodus uutesse piirkondadesse Euroopas:**

- Ülekanne pikkade vahemaade taha inimese vahendusel
- Nakatunud sigade/metssigade liha ja saadused
 - nakatunud loomade liikumine?
- Ülekanne lähipiirkondades
 - metssigade vahendusel
 - inimese vahendusel või mõjul
 - kaudne ülekanne
 - otsene – loomade liikumine

<https://www.dreamstime.com/krakow-poland-june-wild-boar-eats-garbage-near-pile-forest-image154962018>

Nakkuse ülekanne koduseafarmidesse

- Sagedamini tõenäoseks peetud põhjus:

- Kaudne ülekanne viirusega sa

- inimese jalatsid, rõivad jms, veokid
- saastunud söödad, vesi, allapan
- toidujäätmete söötmine (väikema

- Harva tuvastatud põhjus

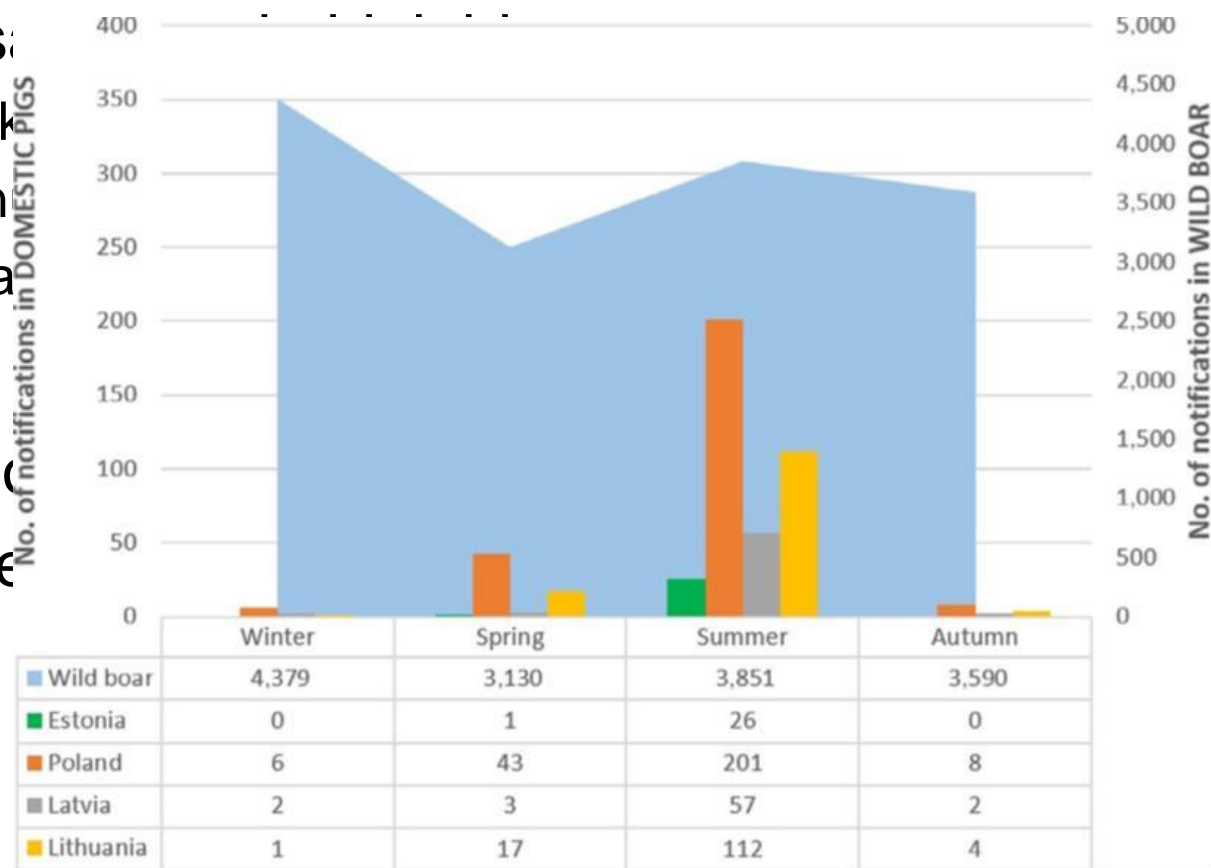
- Otsene ülekanne nakatunud loomade

- nakatunud loomade viimine

- Sageli kahtlustatud põhjus

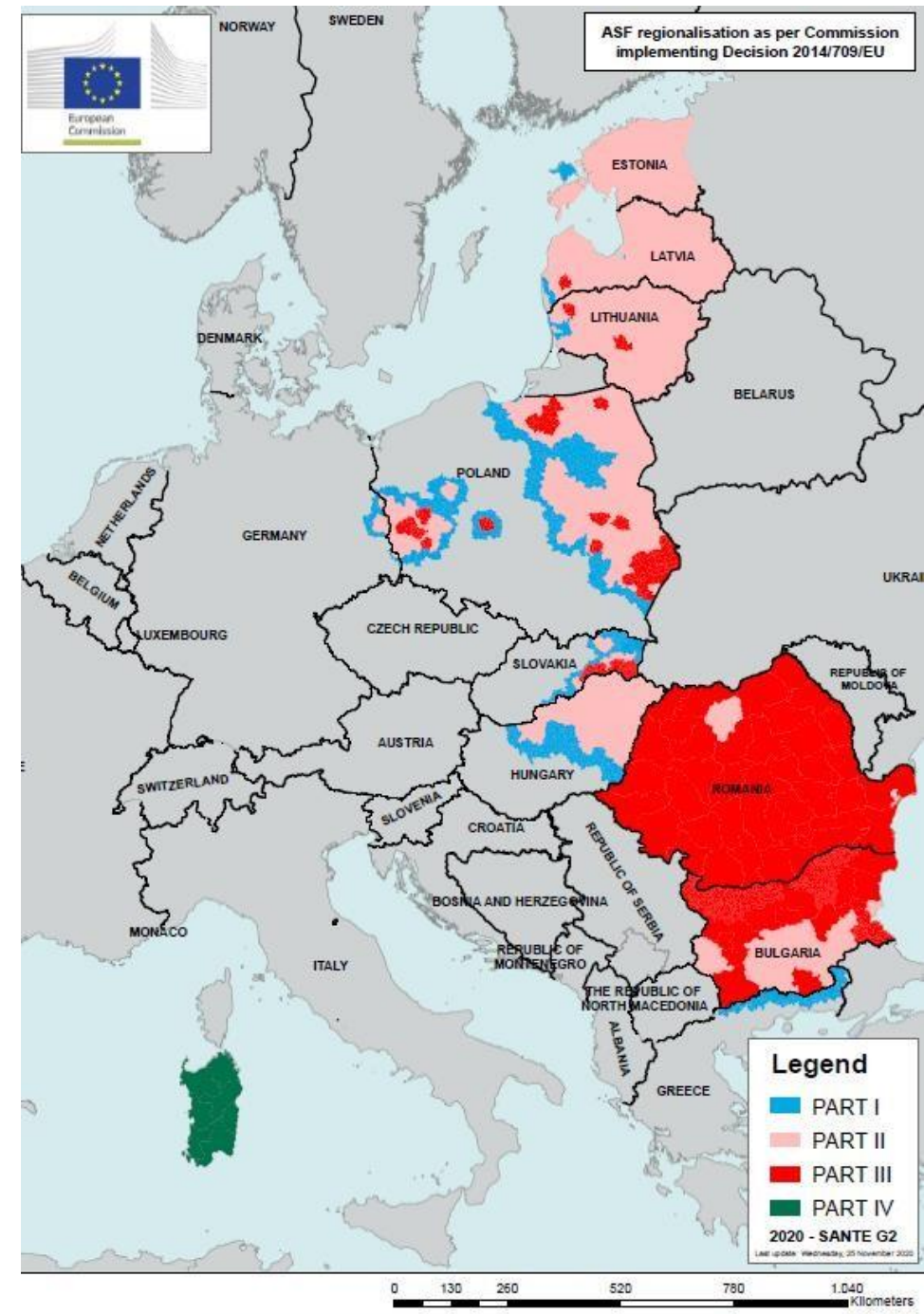
- Verdimevad putukad

- Sesoonsus

Järeldused ja tulevikuperspektiiv

- Epideemia kulg Euroopas
 - Aeglane, kuid pidev levik metsseapopulatsioonides
 - Üksikud sööstud pikkade vahemaade taha
 - Uute riikide ja piirkondade nakatumine
 - Endeemilisus Balkanimaade ja Ida-Euroopa koduseapopulatsioonides

Järeldused ja tulevikuperspektiiv

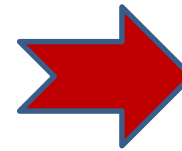
- Epideemia kulg Euroopas

- Aeglane, kuid pidev levik metsseapopulatsioonides

- Üksikud sööstud pikkade vahemaade taha

- Uute riikide ja piirkondade nakatumine

- Endeemilisus Balkanimaade ja Ida-Euroopa koduseapopulatsioonides

- SAK jääb pikaks ajaks mõjutama Euroopa

- seakasvatusektorit

- Eesti jääb SAK'ist ohustatuks – nakkuse sissetoomise risk püsib

Järeldused ja tulevikuperspektiiv

- Katsed lokaalsed puhangud metsseapopulatsioonides likvideerida
 - Tšehhi, Belgia strateegia
- Piiride tarastamine
 - Prantsusmaa, Luksemburg, Saksamaa
 - Taani

M Herman and ALicoppe,
EFSA Journal 2020;18(1):5996

Järeldused ja tulevikuperspektiiv Eestile

- Eestil võimalik saada nakkusvabaks optimistlikult lähema kahe aasta perspektiivis
 - Eeldused
 - Teist lainet ei tule
 - Me suudame käivitada piisaval tasemel SAKi seire metssigadel:
 - **surnuna leitud metssigadeuurimine!**
 - **Kõikidele, kes teatavad VTA/PTA-le hukkunud metsseast makstakse 30 EUR leiutasu!**

Eesti käsitöömeister valmistab nõelu luudest ja rahakukruid munandikottidest

- Oma taluhoovis kõndides ja teema üle pead murdes leidis ta maast väikese konditüki. Hiljem selgus, et see oli **metssea varbaluu**, mille **koerad olid kuskilt toonud**. “See oli nii ilus – puhas ja valgeks pleekinud, pisikeste koerahamba täketega,” meenutab ta justkui ilmutuslikku märki.

Maaleht

nr 50 (12.12.2019)

„Ellujääja“
Seaküla Simson

Täna tähelepanu eest!